

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра фізичної географії та раціонального природокористування**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Дека́н географічного факультету
 /Калинич І.В./
« 31 » серпня 2020 року

**СИЛАБУС ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ГЕОГРАФІЧНЕ КРАЇНОЗНАВСТВО**

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**
Галузь знань **10 “Природничі науки”**
Спеціальність **106 “Географія ”**
Освітня програма **Географія**
Статус дисципліни **вибіркова**

Ужгород 2020

Назва курсу	Географічне країнознавство
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Географічний факультет, кафедра фізичної географії та раціонального природокористування.
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	10 «Природничі науки» 106 «Географія»
Викладачі курсу	Жулканич Борис Михайлович
Профайл викладачів	https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/geograph-fiz_geo/staff
E-mail	boris.zhuikanich@uzhnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://e-learn.uzhnu.edu.ua/enrol/index.php?id=953
Мова викладання	Українська
Тривалість курсу	3 кредити ЄКТС / загальна кількість годин 90
Обсяг курсу	Аудиторних годин - 44, лекцій – 30, практичних - 14, СРС - 46
Формат курсу	Очний
Анотація до курсу	Навчальна курс «Географічне країнознавство» є вибірковою дисципліною для студентів спеціальності 106 “Географія”. При вивченні даної дисципліни студенти зможуть вивчити уніфіковану типологічну характеристику країн, політичну карту світу та регіональний поділ та територіальні особливості та відмінності країн світу.
Ключові слова	Країна, держава, територія, географічне країнознавство
Мета та цілі курсу	<p>Метою вивчення навчальної дисципліни «Географічне країнознавство» є сформувати у студентів систему географічно-країнознавчих наукових знань, базових знань та вмінь проведення комплексного географічного країнознавчого аналізу.</p> <p>В результаті вивчення дисципліни студенти повинні вивчити теоретико-методологічні засади географічного країнознавства; класифікацію країн світу за красназвочною характеристикою; освоїти основи методологічного підходу до оцінки умов і чинників соціально-економічного розвитку територій, країн.</p> <p>Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:</p> <p>ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК 6. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p>ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння</p>

	<p>історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ФК 2. Здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи і суспільства.</p> <p>ФК 7. Знання і використання специфічних для географічних наук теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації.</p> <p>ФК 8. Самостійно досліджувати природні матеріали та статистичні дані (у відповідності до спеціалізації) в польових і лабораторних умовах, описувати, аналізувати, документувати і презентувати результати.</p> <p>ФК 9. Здатність до планування, організації та проведення досліджень і підготовки звітності.</p> <p>ФК 10. Здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у географічній оболонці, їх властивості та притаманні ним процеси.</p>				
<p>Пререквізити курсу</p>	<p>Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Географічне країнознавство» є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 106 «Географія» як: «Історія та культура України», «Загальне землезнавство», «Основи картографії», «Фізична географія материків та океанів», «Регіональна економічна і соціальна географія», «Географія світового господарства», «Історична географія з основами етнографії», «Географія населення з основами демографії».</p>				
<p>Очікувані результати навчання</p>	<table border="1"> <tr> <td data-bbox="531 1216 1337 1556"> <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен</p> <ul style="list-style-type: none"> • знати поняттєво-термінологічний апарат географічного країнознавства, суть головних її наукових положень; • визначати місце географічного країнознавства в системі географічних наук та його зв'язки з іншими науками; • знати закономірності й принципи країнознавства; </td> <td data-bbox="1337 1216 1481 1556"> <p>ПРН 1 ПРН 3</p> </td> </tr> <tr> <td data-bbox="531 1556 1337 2083"> <ul style="list-style-type: none"> • аналізувати географічно-країнознавчі явища та процеси; • вміти пояснювати особливості та виявляти фактори територіального поширення та геопросторової організації географічно-країнознавчих явищ та процесів; • давати географічно-країнознавчий портрет країни (держави, регіону); • форми правління та адміністративно-територіальний устрій держав світу, етапи формування політичної карти світу та типологію країн світу; • головні міжнародні організації світу; • загальні засади районування світу; </td> <td data-bbox="1337 1556 1481 2083"> <p>ПРН 5 ПРН 6 ПРН 9 ПРН 12 ПРН 14</p> </td> </tr> </table>	<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен</p> <ul style="list-style-type: none"> • знати поняттєво-термінологічний апарат географічного країнознавства, суть головних її наукових положень; • визначати місце географічного країнознавства в системі географічних наук та його зв'язки з іншими науками; • знати закономірності й принципи країнознавства; 	<p>ПРН 1 ПРН 3</p>	<ul style="list-style-type: none"> • аналізувати географічно-країнознавчі явища та процеси; • вміти пояснювати особливості та виявляти фактори територіального поширення та геопросторової організації географічно-країнознавчих явищ та процесів; • давати географічно-країнознавчий портрет країни (держави, регіону); • форми правління та адміністративно-територіальний устрій держав світу, етапи формування політичної карти світу та типологію країн світу; • головні міжнародні організації світу; • загальні засади районування світу; 	<p>ПРН 5 ПРН 6 ПРН 9 ПРН 12 ПРН 14</p>
<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен</p> <ul style="list-style-type: none"> • знати поняттєво-термінологічний апарат географічного країнознавства, суть головних її наукових положень; • визначати місце географічного країнознавства в системі географічних наук та його зв'язки з іншими науками; • знати закономірності й принципи країнознавства; 	<p>ПРН 1 ПРН 3</p>				
<ul style="list-style-type: none"> • аналізувати географічно-країнознавчі явища та процеси; • вміти пояснювати особливості та виявляти фактори територіального поширення та геопросторової організації географічно-країнознавчих явищ та процесів; • давати географічно-країнознавчий портрет країни (держави, регіону); • форми правління та адміністративно-територіальний устрій держав світу, етапи формування політичної карти світу та типологію країн світу; • головні міжнародні організації світу; • загальні засади районування світу; 	<p>ПРН 5 ПРН 6 ПРН 9 ПРН 12 ПРН 14</p>				

	<ul style="list-style-type: none"> • регіональний поділ світу. • орієнтуватися в потоці географічно-країнознавчої інформації. 	
<p>Навчальні техніки та методи, які будуть використовуватися під час викладання курсу</p>	<p>Лекція - використовується для розгорнутого теоретичного викладу навчального матеріалу, аналізу та обґрунтування складних і розлогих питань.</p> <p>Бесіда - діалогічний метод навчання, під час якого викладач через постановку ретельно продуманої системи запитань підводить студентів до розуміння нового матеріалу або перевіряє засвоєння ними уже вивченого.</p> <p>Диспут - усний публічний спір при обговоренні наукових проблем з метою пошуків істини.</p> <p>На практичних заняттях вирішуються ситуаційні завдання прикладного характеру.</p>	
<p>Необхідне обладнання</p>	<p>Географічні карти, атласи, ілюстрації, схеми, таблиці тощо, відповідно до теми заняття.</p>	
<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</p>	<p>Критерії оцінювання модульної контрольної роботи</p> <p>Оцінка <i>відмінно (А)</i> виставляється, коли студент дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.</p> <p>Оцінка <i>добре (В)</i> виставляється студенту, який повністю розкрив теоретичні питання на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних завдань студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.</p> <p>Оцінка <i>добре (С)</i> виставляється студенту, який повністю розкрив теоретичні питання, а програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичні завдання виконані в цілому правильно, але мають місце окремі неточності.</p> <p>Оцінка <i>задовільно (D)</i> виставляється, коли студент розкрив теоретичні питання, проте при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається помилок, за рахунок недостатнього розуміння програмного матеріалу.</p> <p>Оцінка <i>задовільно (E)</i> виставляється, коли студент неповністю розкрив теоретичні питання, відповідь містить суттєві помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається значних помилок, а виконання завдань викликає значні труднощі у студента.</p> <p>Оцінка <i>незадовільно (FX)</i> виставляється студенту, який не розкрив теоретичні питання і не може виконати практичні завдання. Як правило такий студент виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.</p> <p>Оцінка <i>незадовільно (F)</i> виставляється студенту, який не виконав навчальну програму або якийсь елемент її складової, має фрагментарні знання, які не дозволяють розкрити теоретичні</p>	

питання і виконати практичні завдання.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	Глибоко і міцно засвоїв програмний матеріал з дисципліни «Географічне країнознавство»; вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає. Прогнозує і передбачає подальший хід явища, описує можливі наслідки, результати, що впливають з наявних даних. У студента не виникає труднощів при відповідях на видозмінені завдання. Він вільно справляється із класифікаціями, термінами та іншими видами застосування знань, показує знайомство з навчальною літературою, правильно обґрунтовує прийняті рішення, володіє різнобічними навичками і прийомами виконання практичних завдань.
82-89	Твердо знає програмний матеріал, грамотно його викладає. Не допускає суттєвих неточностей у відповідях на питання, правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, впевнено володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання, коректно встановлює причинно-наслідкові зв'язки.
74-81	Знає програмний матеріал, грамотно його викладає, але допускає деякі неточності під час відповіді; правильно застосовує теоретичні знання при вирішенні практичних питань і задач, володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання. Самостійно відтворює знання з елементами перетворення. Застосовує їх у видозмінених, але близькій до типової ситуації, однак потребує допомоги викладача. Дає свою власну інтерпретацію матеріалу (пояснення, короткий виклад). Уміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки.
64-73	Має знання лише основного матеріалу, але не засвоїв його окремих деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушення послідовності у викладі програмного матеріалу і відчуває утруднення при виконанні практичних робіт і розв'язанні задач.
60-63	Самостійно відтворює інформацію та застосовує її у типовій ситуації, але при цьому виявляє невпевненість у своїх діях. На основі фактів робить висновки, але за допомогою викладача. При виконанні практичних завдань намагається зробити звіт про виконані дії.
35-59	Не знає більшої частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки; не володіє у достатньому обсязі поняттєво-термінологічним апаратом науки; невпевнено, із помилками виконує практичні завдання; не вміє наводити приклади та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; відтворює інформацію лише на основі підказки викладача.

	<p>1-34 Має загальне уявлення про навчальну дисципліну, знання програмного матеріалу носить фрагментарний характер, не може вирішити практичних завдань.</p>
<p>Підсумковий контроль, форма</p>	<p>Іспит в усній формі.</p>
<p>Зміст курсу</p>	<p>Модуль 1. Загальне географічне країнознавство Тема 1. Місце географічного країнознавства в системі наук Тема 2. Об'єкт, предмет і зміст географічного країнознавства. Тема 3. Основні поняття і категорії географічного країнознавства. Тема 4. Методи дослідження географічного країнознавства. Тема 5. Структура географічного країнознавства. Тема 6. Історія зародження і розвитку географічного країнознавства. Тема 7. Типологія країн світу. Модуль 2. Регіональний поділ світу (Регіональне географічне країнознавство) Тема 8: Західна Європа. Європейський Союз. Північна та Південна Європа. Тема 9: Східна (Центральна) та Південно-Східна Європа. Тема 10: Північна, Центральна Азія, Південно-Західна та Південна Азія. Тема 11: Південно-Східна та Східна Азія. Тема 12: Північна Америка. Тема 13: Південна Америка. Тема 14: Африка. Тема 15: Австралія та Океанія.</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Основна література</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн. – К.: Академія, 2007. – 7904 с. 2. Блій Г. де, Муллер П., Шаблій О. Географія: світи, регіони, концепти. – К.: Либідь, 2004. – 740 с. 3. Економічна і соціальна географія світу / За ред. С. Кузика. – Львів: Світ, 2005. – 672 с. 4. Ровенчак І. Типологія країн світу: Текст лекцій. – Львів: ЛДУ, 1997. – 24 с. 5. Яценко Б. П., Бобарицька В. К. Країнознавство: основи теорії. – К.: Либідь, 2009. – 312 с. <p>Допоміжна</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Атлас світу / Відп. ред. О. В. Вакуленко. – К.: Картографія, 2004. – 140 с. 2. Атлас світу / Відп. ред. О. Вакуленко. – К.: Картографія, 2005.

	<p>– 336 с.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Дахно І. І., Тимофієв С. М. Країни світу. Енциклопедичний довідник. – К.: Мапа, 2007. – 608 с. 4. Дубович І. А. Країнознавчий словник-довідник. – К.: Знання, 2008. – 840 с. 5. Книш М. Бразилія: суспільно-географічна характеристика. – Львів: Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2001. – 148 с. 6. Книш М. М. Економічна і соціальна географія країн, що розвиваються. – Львів: Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2006. – 264 с. 7. Кузик С. П., Книш М. М. Економічна і соціальна географія Америки. – Львів: Вид. центр Львів. ун-ту імені Івана Франка, 1999. – 300 с. 8. Стецький В., Федунь О. Центральна Європа: суспільно-політичний і соціально-економічний розвиток. – Львів: Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2002. – 86 с. 9. Уманців Б. Боснія і Герцеговина: суспільно-географічна характеристика. – Львів, 2004. – 32 с. 10. Уманців Б., Федорусь М. Македонія: суспільно-географічна характеристика. – Львів, 2004. – 90 с. 11. Der Fischer Weltalmanach 2004. – Frankfurt am Main: FTV, 2003. – 1471 s. 12. Harenberg Länderlexikon'95/96/ – Dortmund: HKVM, 1995. – 501 s.
<p>Питання для підсумкового контролю</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Об'єкт та предмет географічного країнознавства. 2. Зміст, функції та методологічні основи географічного країнознавства. 3. Місце географічного країнознавства в системі географічних наук. 4. Країна – головна просторова одиниця дослідження в географії і географічному країнознавстві. 5. Значення і завдання географічного країнознавства як наукової і навчальної дисципліни. 6. Зародження географічного країнознавства. Стародавній період: Піфій, Страбон – „батько” географічного країнознавства. Птоломей. 7. Середньовічний період: ал – Хорезмі, Ібн Гордадбег, Марко Поло, С.Мюнстер, Б.Вареніус, А-Ф. Бюшинг. 8. Новий період: О.Гумбольдт, К.Ріттер, Елізе Реклю („Нова загальна географія. Земля і люди”), Ф.Ріхтгофен, Д.Анучин, А.Філіпсон, А.Геттнер („Країнознавство Європи ”), П.Семенов Тянь-Шанський („Россия. Полное географическое описание нашего отечества”), Л.Берг. 9. Новітній період. 10. Початок українського географічного країнознавства. Географічно-країнознавчі відомості у „Літописі руському”. 11. Вчені, що зробили значний внесок у розвиток українського географічного країнознавства: В.Григорович-Барський, П.Кеппен, Г.Величко, С.Рудницький, Г.Танфільєв, П.Тутковський, В.Кубійович, К.Воблий, О.Степанів, О.Діброва. 12. Сучасні українські вчені географи - країнознавці, їхні основні

праці.

13. Єдність та відмінність понять країна та держава.
14. Система понять: країнознавство, географічне країнознавство, історичне країнознавство, соціально-економічне країнознавство, військове країнознавство тощо.
15. Географічне положення країни.
16. Система понять: район-регіон, локальний-регіональний-глобальний. Атрибути країн.
17. Система понять країнознавство-землезнавство тощо.
18. Головні компоненти країнознавства: природничо-географічне країнознавство, суспільно-географічне країнознавство.
19. Структура географічно-країнознавчої характеристики країни: загальний огляд, географічне положення, формування території, природні умови, адміністративно-територіальний устрій, столиця, населення країни, господарство та його територіальна диференціація, геокультура країни, внутрішні територіальні відмінності.
20. Методи географічного країнознавства. Системно-структурний підхід. Методи: діалектичний, історичний, картографічний, описовий, літературний, статистичний, прогнозно-конструктивний.
21. Комплексна географічна характеристика країни.
22. Світова економічна криза та шляхи її подолання.
23. Типологія країн світу.
24. Поняття про систематику, класифікацію і типологію.
25. Види типології країн світу. Загальні групи країн: незалежні країни (держави), залежні країни. Типологія за формою державного устрою та формою державного ладу. Типологія країн за площею та населенням. Типологія за ступенем розвитку людського суспільства та за способом ведення господарства. Типологія за політичною структурою та за рівнем соціально-економічного розвитку.
26. Регіоналізація світу ООН. Розробки українських вчених у сфері типології країн світу.
27. Політична карта світу.
28. Основні періоди та етапи формування політичної карти світу: давній період (до 5 ст. н.е.), середньовічний період (5-15 ст.), новий період (кінець 15 ст. - завершення Першої світової війни в 20 ст.), новітній період (після Першої світової війни до наших днів).
29. Базові поняття (територія і кордони, політико-територіальні утворення).
30. Міжнародні організації та союзи. Політичні блоки. Економічні союзи. Змішані блоки.
31. Західна Європа.
32. Європейський Союз. Склад Союзу та його історія утворення.
 - Економіко-географічне положення.
 - Природні умови і ресурси.
 - Демографічні особливості регіону.
 - Особливості економічного розвитку та загальна характеристика господарства.
 - Транспортна система країн Західної Європи.

- Зовнішньоекономічні зв'язки.
- Рекреаційні ресурси та стан туризму в країнах регіону.
- Характеристика однієї з країн регіону .

33. Північна та Південна Європа.

- Загальні відомості про регіон.
- Економіко-географічне положення.
- Природні умови і ресурси.
- Демографічні особливості регіону.
- Особливості економічного розвитку та загальна характеристика господарства.
- Транспортна система країн Західної Європи.
- Зовнішньоекономічні зв'язки.
- Рекреаційні ресурси та стан туризму в країнах регіону.
- Характеристика однієї з країн регіону .

34. Східна (Центральна) та Південно-Східна Європа.

- Природні умови і ресурси регіону.
- Демографічний, расовий, етнічний та релігійний склад регіону. Розміщення населення та трудові ресурси.
- Проблеми та перспективи розвитку галузей промисловості та сільського господарства в регіоні.
- Об'єкти спадщини ЮНЕСКО.
- Характеристика однієї з країн регіону .

35. Північна та Центральна Азія.

- Загальні відомості про регіон. Економіко-географічне положення.
- Природні умови і ресурси.
- Особливості економічного розвитку та загальна характеристика господарства. Транспортна система країн Західної Європи.
- Зовнішньоекономічні зв'язки. Рекреація і туризм регіону.
- Характеристика однієї з країн регіону .

36. Південно-Західна та Південна Азія.

- Особливості географічного положення.
- Природні умови і ресурси регіону.
- Демографічний, расовий, етнічний та релігійний склад регіону. Розміщення населення та трудові ресурси.
- Проблеми та перспективи розвитку галузей промисловості та сільського господарства в регіоні.
- Об'єкти спадщини ЮНЕСКО.
- Характеристика однієї з країн регіону .
- Географічно-країнознавчі аспекти палестино-ізраїльського конфлікту та індійсько - пакистанських відносин.

37. Південно-Східна та Східна Азія.

- Склад регіону. Економіко-географічне положення.
- Природні умови і ресурси.
- Зовнішньоекономічні зв'язки та розвиток туристичної індустрії регіону.
- Китай. Засади демографічної політики в країні. Китайська модель економічного розвитку.
- Характеристика однієї з країн регіону .

	<p>38. Північна Америка.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Загальні відомості про регіон. Економіко-географічне положення. • Природні умови і ресурси. • Особливості економічного розвитку та загальна характеристика господарства. Сучасний стан туристичної індустрії країн Північної Америки. Транспортна мережа регіону та зовнішньоекономічні зв'язки. • США. Світова економічна криза та шляхи її подолання. • Правові та економічні чинники системи збереження та регулювання навколишнього середовища. • Характеристика однієї з країн регіону . <p>39. Латинська Америка.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Загальні відомості про регіон. Економіко-географічне положення. • Природно-ресурсний потенціал країн Латинської Америки. • Природні умови і ресурси. • Особливості економічного розвитку та загальна характеристика господарства. Сучасний стан туристичної індустрії країн Латинської Америки. Транспортна мережа регіону та зовнішньоекономічні зв'язки. • Характеристика однієї з країн регіону . • Характеристика демографічної ситуації країн Латинської Америки.. <p>40. Африка.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Загальні відомості про країни материка. Історія заселення та освоєння континенту. • Колоніальне минуле та його наслідки для сучасного економічного та політичного розвитку. • Проблеми народонаселення континенту. • Сучасна політична карта Африки. • Характеристика туристичних потоків. Залежність країн регіону від іноземного капіталу. • Характеристика однієї з країн регіону . <p>41. Австралія та Океанія.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Загальні відомості про регіон. • Характеристика демографічної ситуації Австралії та Океанії. • Особливості соціально-економічного розвитку господарства Австралійського Союзу та Океанії. • Рекреаційний та туристичний потенціал країн регіону.
--	--